ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΤΑΞΙΣ
ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ

Α΄ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ

- Τήν ὥραν τῆς ἐπενδύσεως τοῦ Ἀρχιερέως εἰς τόν Νάρθηκα, οἱ χοροί εἶναι κάτωθεν τῶν στασιδίων, ἐστραμμένοι πρός τόν Νάρθηκα, καί ἀναμένουν τήν ἔλευσιν αὐτοῦ εἰς τόν Σωλέα.

- Ἀρχομένης τῆς εὐλογίας τοῦ Ἀρχιερέως, ἀρχίζουν καί οἱ Χοροί νά ψάλλουν **τό "εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα"** ἠπίως, ἀργῶς καί μετά μέλους, μέχρι τῆς εἰσόδου εἰς τό Ἱερόν Βῆμα καί τοῦ τελευταίου Κληρικοῦ. (1ον) (βλέπε Μουσικόν κείμενον εἰς τό τέλος τοῦ παρόντος).

- Μετά τούς Κληρικούς προσέρχονται ἀμφότεροι οἱ Ἱεροψάλται καί ταυτοχρόνως λαμβάνουν καί οὗτοι "**καιρόν**", ὡς καί οἱ προηγηθέντες, καί ἀνέρχονται εἰς τά στασίδια αὐτῶν. Ἐάν ὑπάρχουν βοηθοί τῶν Ἱεροψαλτῶν, ἕπονται καί οὗτοι.

- Τόσον εἰς τό "**Ὑπέρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου**", ὅσον καί εἰς τό ἀκολουθοῦν "**Ὑπέρ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων**" (εἰς περίπτωσιν συγχοροστασίας), οἱ χοροί στρέφονται πρός τόν Θρόνον, λέγουσιν ἁπλῶς τό "**Κύριε, ἐλέησον**".

- Μετά τά Εἰρηνικά, ἀκολουθεῖ τό "**Κέλευσον, Δέσποτα Ἅγιε, ἦχος...**", τό ὁποῖον λέγεται, εἰς ἁπλοῦν καί σοβαρόν ὕφος, ὑφ' ἑνός τῶν δύο Κανοναρχῶν ἤ τῶν δύο βοηθῶν, ἀπαραιτήτως ῥασοφορούντων ἀμφοτέρων, καί λέγεται ἐκ τῆς θέσεως κατέναντι τοῦ Θρόνου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Σωλέως (ἐάν ὑπάρχῃ), τῶν δύο Κανοναρχῶν ἤ τῶν βοηθῶν ἀτενιζόντων πρός τόν Ἀρχιερέα καί μόνον. Ὁ Δεξιός χορός ἄρχεται ψάλλων τό "**Κύριε, ἐκέκραξα**". Ὁ ἀπαγγείλας τό "**Κέλευσον...**" παραμένει μετά τοῦ συνοδοῦ εἰς τήν θέσιν του, ἕως ὅτου τό ψαλλόμενον μέλος φθάσῃ εἰς τό δεύτερον "**Κύριε, ἐκέκραξα**" τοῦ Κεκραγαρίου, ὅτε καί εὐλογοῦντος τοῦ Ἀρχιερέως αὐτούς, ποιοῦσιν ἐπί τόπου σχῆμα καί μετάνοιαν καί ἀνέρχονται ἀνά εἷς τάς βαθμίδας τοῦ Θρόνου, ἀσπάζονται τήν Δεξιάν τοῦ Ἀρχιερέως καί ἐπιστρέφουν εἰς τόν ἴδιον αὐτῶν τόπον κατέναντι τοῦ Θρόνου, ἔνθα καί αὖθις ποιοῦντες σχῆμα καί μετάνοιαν καί πάλιν σχῆμα εἰς τόν Θρόνον, ἀπέρχονται εἰς τά ἀναλόγια αὐτῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ποιήσωσι σχῆμα καί κατενώπιον τῆς Ὡραίας Πύλης καί μεταξύ των.

- Εἰς τήν Ἀπόλυσιν ἀμφότεροι οἱ χοροί ψάλλουν τό "**Τόν Δεσπότην καί Ἀρχιερέα ἡμῶν...**", μετά τήν μνημόνευσιν τοῦ Ἁγίου (....), "**οὗ τήν μνήμην ἐπιτελοῦμεν**". (2ον)

Β΄ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΡΟΝ

- Τοῦ Ἀρχιερέως ἀφιχθέντος καί περιβαλλομένου εἰς τόν Νάρθηκα τόν Μανδύαν Αὐτοῦ, οἱ χοροί κατέρχονται τῶν στασιδίων καί, ἐστραμμένοι πρός δυσμάς, ἀναμένουν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ τήν εἴσοδον καί ἔλευσιν αὐτοῦ εἰς τόν Σωλέα. Ὁ Πρωτοψάλτης κανονίζει, ὥστε κατά τήν στιγμήν τῆς ἐκκινήσεως τοῦ Ἀρχιερέως ἐκ τοῦ Νάρθηκος νά ἀρχίσῃ καί **ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Κοντακίου, τοῦ**

..//..

Οἴκου καί τοῦ Συναξαρίου, οὐδέποτε δέ τό "Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα", ὅπερ Ἱεροψάλται τινές ψάλλουν εὐθύς ὡς ἀντιληφθοῦν τόν Ἀρχιερέα εἰσερχόμενον εἰς τόν Ναόν.

- Μέ τήν ἄρσιν τῆς χειρός τοῦ Ἀρχιερέως πρός εὐλογίαν, ὁ δεξιός Ἱεροψάλτης ἄρχεται ψάλλων ἀργῶς καί μετά μέλους καί εἰς ἤπιον τόνον τό "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**". Τοῦτο πρέπει νά διαρκέση μέχρι νά λάβη "**καιρόν**" παρά τοῦ Ἀρχιερέως καί ὁ τελευταῖος Κληρικός. (1ον)

- Μετά τούς Κληρικούς προσέρχονται ἀμφότεροι οἱ Ἱεροψάλται καί, ποιοῦντες σχῆμα, ἀσπάζονται καί οὗτοι τήν χεῖρα τοῦ χοροστατοῦντος Ἀρχιερέως, ζητοῦντες εὐλογίαν, καί ἐπανέρχονται εἰς τάς θέσεις αὐτῶν, ἐνῶ ὁ Ἀρχιερεύς ἄρχεται ψάλλων **τάς Καταβασίας** ἐναλλάξ μετά τοῦ Ἀριστεροῦ χοροῦ.

- Μετά τάς Καταβασίας ἀκολουθεῖ ἡ τάξις τοῦ Ἑωθινοῦ Εὐαγγελίου (ὅταν εἶναι Κυριακή). Ἀρχομένου ψάλλεσθαι τοῦ Ν΄ Ψαλμοῦ ("Ἐλέησόν με, ὁ Θεός"), εὐθύς ὡς ὁ Ἀριστερός Ἱεροψάλτης **ἀρχίση νά ψάλλη εἰς ἀργόν μέλος τόν στίχον "Ἰδού γάρ ἀλήθειαν ἠγάπησας..."** (3ον) ὁ μέν Ἱερεύς κινεῖται πρός τόν Σωλέα, ὑψῶν μέ τάς χεῖράς του τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον, ὁ δέ Ἀρχιερεύς κατέρχεται βραδέως τοῦ Θρόνου καί ἀσπάζεται Αὐτό. Ἀκολούθως, εὐθύς ἄρχεται ἡ εὐλογία τοῦ Ἀρχιερέως, ὡς εἴθισται, καί ὁ Δεξιός Ἱεροψάλτης ψάλλει ἠρέμα "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**" **(4ον)**, χωρίς ὁ Ἀριστερός Ἱεροψάλτης νά διακόψη τόν ψαλλόμενον στίχον του, ἀλλά τόν ἀποτελειώνει μέ τήν ἐπάνοδον τοῦ Ἀρχιερέως εἰς τόν Θρόνον Αὐτοῦ, ὁπότε καί ὁ Δεξιός συνεχίζει τόν ἑπόμενον στίχον: "**Ραντιεῖς με...**", εἰς τόν ἀρχικόν ῥυθμόν καί χρόνον.

- Καθ' ὅλας τάς Ἱεράς Ἀκολουθίας οἱ ἐν τοῖς χοροῖς ψάλλοντες, καί δή οἱ Ἱεροψάλται τοῦ Ναοῦ, ῥασοφοροῦν μέ κλειστόν τό ῥᾶσόν των εἰς τόν λαιμόν, ἵστανται μετ' εὐλαβείας, οὐδέποτε ἀτενίζοντες ἀκαίρως πρός τόν λαόν ἤ συνομιλοῦντες, λαμβάνουσι δέ τάς σχετικάς ὁδηγίας ἐκ τῶν πρώτων αὐτῶν.

- Εἰς τήν Θ΄ Ὠδήν, μέ τήν ἐκφώνησιν **τοῦ "Τήν Θεοτόκον καί Μητέρα τοῦ Φωτός..."**, οἱ χοροί κατέρχονται τῶν στασιδίων των, ψάλλει δέ αὐτήν ὁ Ἀρχιερεύς, ἀντιφωνικῶς μετά τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ.

- Τό "**Κέλευσον**" λέγεται ὑφ' ἑνός τῶν δύο (2) Κανοναρχῶν ἤ τῶν δύο(2) βοηθῶν, ῥασοφορούντων ἀπαραιτήτως, καί εἰς ἁπλοῦν καί σοβαρόν ὕφος, λέγεται δέ ἐκ τῆς θέσεως κατέναντι τοῦ Θρόνου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Σωλέως, τῶν δύο Κανοναρχῶν ἤ τῶν βοηθῶν ἀτενιζόντων πρός τόν Ἀρχιερέα καί μόνον. Οὗτοι, εἰς τό "**Αἰνεῖτε τόν Κύριον**" τοῦ "**Πᾶσα πνοή**", τοῦ Ἀρχιερέως εὐλογοῦντος αὐτούς, ποιοῦσιν ἐπί τόπου σχῆμα καί μετάνοιαν καί ἀνέρχονται ἀνά εἷς τάς βαθμίδας τοῦ Θρόνου, ἀσπάζονται τήν Δεξιάν τοῦ Ἀρχιερέως καί ἐπιστρέφουν εἰς τόν ἴδιον αὐτῶν τόπον κατέναντι τοῦ Θρόνου, ἔνθα καί αὖθις ποιοῦντες σχῆμα καί μετάνοιαν καί πάλιν σχῆμα εἰς τόν Θρόνον, ἀπέρχονται εἰς τά ἀναλόγια αὐτῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ποιήσωσι σχῆμα καί κατενώπιον τῆς Ὡραίας Πύλης καί μεταξύ των.

- Μετά τό τέλος τοῦ "**Αἰνεῖτε**" δέν ψάλλονται τά στιχηρά τῶν Αἴνων, ἀλλ' ὁ Δεξιός χορός ἄρχεται ἠρέμα καί μεγαλοπρεπῶς ψάλλειν τό ἀργόν μέλος τοῦ "**Τόν Δεσπότην καί Ἀρχιερέα ἡμῶν...**". (5ον)

- Ἅμα τῷ πέρατι τοῦ "**Καιροῦ**" καί ὅτε ὁ Ἀρχιερεύς ἄρχεται εὐλογῶν διά τοῦ Τρικηρίου, ὁ Δεξιός χορός διακόπτει τήν ἐκτέλεσιν τοῦ ὕμνου "**Τόν Δεσπότην καί Ἀρχιερέα ἡμῶν...**" , ἐφ' ὅσον δέν τόν ἔχει ὁλοκληρώσει, ὁ δέ Ἀριστερός εὔχεται "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**". (6ον)

..//..

Γ΄ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

- Ἀρχομένης τῆς Θείας Λειτουργίας, εἰς τό "**Εὐλόγησον, Δέσποτα**", οἱ χοροί κατέρχονται τῶν στασιδίων των καί στρέφονται πρός ἀνατολάς ἀσκεπεῖς, μέχρι τέλους τῆς ἐκφωνήσεως "**Εὐλογημένη ἡ βασιλεία**", καί σταυροκοπούμενοι εὐλαβῶς. Ἀκολούθως (φοροῦσιν οἱ Ἄρχοντες τά καλπάκιά των καί) ἀνέρχονται εἰς τά στασίδια αὐτῶν πρός συνέχισιν τῆς Θείας Λειτουργίας.

- Εἰς τό "**Ὑπέρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν**" καί ἅμα τῇ ἐκφωνήσει τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀρχιερέως, οἱ χοροί, στρεφόμενοι πρός τόν Θρόνον ἤ εἰς τό κέντρον τοῦ Σωλέως, λέγουσιν ἀπό κοινοῦ τό "**Κύριε, ἐλέησον**" εἰς ἴσον βασικόν τόνον, ἀνεξαρτήτως τοῦ εἰς τό τέλος τῆς ἰδίας δεήσεως λεχθησομένου ψαλτῶς ἑτέρου "**Κύριε, ἐλέησον**".

- Εἰς τήν Μικράν εἴσοδον τό Ἀπολυτίκιον λέγεται δίς (ἐκτός καί ἄν ἄλλως ὑποδείξῃ ὁ Προεξάρχων), καί ἐπομένως δέον ὅπως κανονίζηται ἀναλόγως καί ὁ χρόνος αὐτοῦ. Ὁ δέ Διάκονος δέον ὅπως ἐξέρχηται τῆς Βορείου Πύλης ἅμα τῇ ἐνάρξει ἐκ δευτέρου τῆς ψαλμωδίας τοῦ Ἀπολυτικίου.

- Τά **Ἀντίφωνα** ψάλλονται ἀπαραιτήτως μετά τῶν στίχων. Εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν καταλιμπάνονται.

- Εἰς τό "**Δεῦτε προσκυνήσωμεν**" καί ὅταν ὁ Ἀρχιερεύς ἀρχίζῃ εὐλογῶν, διά τῶν δικηροτρικήρων, τά τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, ὁ Δεξιός Χορός ψάλλει ἁπαλά, προσέχων νά μή καλύπτῃ τόν Ἀρχιερέα, τό "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**" (4ον).

- Ὅτε ὁ Ἀρχιερεύς ἐκφωνεῖ τρίς τό "**Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ..**", εἰς τό τέλος εὐλογεῖ τόν λαόν, τῶν χορῶν λεγόντων ἁπαλά καί συντόμως "**Ἀμήν**" τήν πρώτην καί δευτέραν φοράν, εἰς δέ τήν τρίτην "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**". **(6ον)**

- Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ **Ἀποστόλου γίνεται ἀπό τόν Ἀναγνώστην** εἰς τό κέντρον τοῦ Σωλέως ἱστάμενον, μέ μέτωπον πρός τό Ἱερόν Βῆμα, **δέον δέ οὗτος νά εἶναι πάντοτε καταλλήλως προητοιμασμένος, διά τήν καλυτέραν καί ἀλάνθαστον ἀπόδοσιν τοῦ νοήματος τῶν κειμένων.**

- Μετά τό τέλος τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τοῦ Ἀρχιερέως λέγοντος "**Εἰρήνη σοι**", ὁ μέν λαμπαδάριος λέγει χαμηλοφώνως καί συντόμως τό "**Δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι**", ὁ δέ Πρωτοψάλτης ψάλλει κάτωθεν τοῦ στασιδίου καί ἐστραμμένος πρός τόν Ἀρχιερέα, γεγωνυία τῇ φωνῇ, τό "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**", ὅπερ δέον νά διαρκέσῃ μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Διακόνου εἰς τό Ἱερόν Βῆμα. (1ον)

- Εἰς τό "**Τά σά ἐκ τῶν σῶν**" οἱ χοροί κατέρχονται τῶν στασιδίων των καί στρέφονται πρός ἀνατολάς ἀσκεπεῖς.

- Ἐκ τῆς ἰδίας θέσεως (κάτωθεν) ψάλλεται ὑπό τοῦ Δεξιοῦ χοροῦ καί τό "**Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς**" ἤ ἡ Θ΄ ᾠδή πρός τήν Θεοτόκον ἤ μόνον τό "**Ἐπί σοί χαίρει ...**" τῆς Λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου

- Εἰς τό "**Πρόσχωμεν**" οἱ χοροί καί αὖθις κατέρχονται ἀσκεπεῖς τῶν στασιδίων των καί ἀνέρχονται μετά τό τέλος τοῦ "**Εἷς Ἅγιος....**".

- Κατά τήν ὥραν τῆς Θείας Μεταλήψεως ψάλλεται πάντοτε ὑπό τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ τό Κοινωνικόν εἰς τόν ἦχον τῆς Κυριακῆς ἤ τῆς ἡμέρας καί οὐδέποτε στίχοι ἐκ ψαλμῶν.

- Εἰς τό τέλος τοῦ κοινωνικοῦ ἀμφότεροι οἱ χοροί κατέρχονται τῶν στασιδίων των διά τό "**Μετά φόβου Θεοῦ**".

..//..

- Κατά τήν διάρκειαν τῆς μεταδόσεως τῆς Θείας Κοινωνίας είς τούς πιστούς οἱ χοροί ἀπαγγέλλουν ἐναλλάξ καί χαμηλοφώνως τό "**Τοῦ Δείπνου Σου τοῦ Μυστικοῦ**".

- Εἰς τό ὑπό τοῦ Ἀρχιερέως λεγόμενον "**Σῶσον, ὁ Θεός, τόν λαόν Σου**", ὁ μέν Ἀριστερός χορός ἀνταποκρίνεται συντόμως καί χαμηλοφώνως διά **τοῦ** "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**", ὁ δέ Δεξιός χορός ψάλλει τό "**Εἴδομεν τό φῶς** ".

- Εἰς τήν Ἀπόλυσιν ὁ Δεξιός χορός ἤ καί ἀμφότεροι οἱ χοροί ψάλλουν τό "**Τόν Δεσπότην καί Ἀρχιερέα ἡμῶν**", ὡς καί κατά τήν ἀπόλυσιν τοῦ Ἑσπερινοῦ. (2ον)

- Ἡ Θεία Λειτουργία κατακλείεται μέ τό "**Ἀμήν**" τοῦ "**Δι' εὐχῶν...**", λεγόμενον γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν.

- Κατά τήν ὥραν διανομῆς τοῦ Ἀντιδώρου, οἱ χοροί ψάλλουν εἴτε ἀργάς καταβασίας εἴτε Καλλοφωνικούς εἱρμούς, κατά τήν κρίσιν τοῦ Πρωτοψάλτου ἤ καί ἐν συνεννοήσει μετά τοῦ Ἀρχιερέως.

- Μετά τήν διανομήν τοῦ Ἀντιδώρου, ὁ Ἀρχιερεύς εὐλογεῖ τούς χορούς καί ἀπέρχεται.

- Οἱ Ἱεροψάλται καί αὐτοί ἀνταλλάσσουν σχῆμα ἐκ τῆς θέσεώς των καί ἀπέρχονται.

<u>ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ Α΄</u>

Ὅταν ὁ Ἀρχιερεύς μέλλῃ νά Ἱερουργήσῃ καί τελέσῃ τήν Θείαν Λειτουργίαν ἐνδυόμενος ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι:

Εἰς τούς Αἴνους, μετά τό "**αἰνεῖτε...**"(σύντομον) ὑπό τοῦ Β΄ Χοροῦ, ὁ Α΄ Χορός ψάλλει τήν ἀρχαίαν **φήμην** "**Τόν Δεσπότην καί Ἀρχιερέα...**" εἰς ἀργοτάτην χρονικήν ἀγωγήν· τοῦ Ἀρχιερέως παραμένοντος εἰς τόν θρόνον του, μέχρις ὅτου ὁ χορός ψάλῃ ἐκ τῆς φήμης τάς λέξεις "**Τόν Δεσπότην καί** " καί τάς συλλαβάς: "**Ἀρχι....**" ὁπότε κατέρχεται, ἀργῷ βήματι, καί ἀσπάζεται τάς Ἱεράς Εἰκόνας τοῦ τέμπλου, τοῦ Α΄ Χοροῦ συνεχίζοντος τό μέλος μέχρι καί τῶν λέξεων...."**Κύριε, φύλαττε**". Μετά δέ τοῦτο εὐλογοῦντος τόν λαόν, ὁ Β΄ Χορός συνεχίζει τήν φήμην ψάλλων τό ἐπιφώνημα ταύτης "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**", τοῦ Ἀρχιερέως εἰσερχομένου εἶτα εἰς τό Ἱερόν Βῆμα.

<u>ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ Β΄</u>

- Ὅταν ὁ Ἀρχιερεύς μέλλῃ τό πρωΐ νά χοροστατήσῃ καί μόνον (**ὅπως π.χ. εἰς τάς Ἀκολουθίας τοῦ Νυμφίου, τῶν Ἁγίων Παθῶν, τοῦ Ἐπιταφίου...**) εἰς τούς Αἴνους, μετά τό "**Πᾶσα πνοή**" ὑπό τοῦ Α΄ Χοροῦ, ὁ Β΄ Χορός ψάλλει τό ἀργόν "**Αἰνεῖτε**" (Ἰακώβου Πρωτοψάλτου) εἰς τόν τυχόντα ἦχον. Ὅτε ὁ Ἀρχιερεύς κατερχόμενος ἀσπάζεται τάς Ἱεράς Εἰκόνας, εὐλογεῖ τόν λαόν, τοῦ Δεξιοῦ χοροῦ ψάλλοντος "**Εἰς πολλά ἔτη, Δέσποτα**", ἐπανέρχεται εἰς τόν Θρόνον παραμένων μέχρι πέρατος τῆς Ἀκολουθίας.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κασσανδρείας

Κασσανδρείας Νικόδημος

<u>ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ</u>

1. Εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους ἡμῶν καί διά τά κατ' αὐτούς.
2. Φάκ. Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, παρ' ἡμῖν.